

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

פני:

כב' השופטת יפית מזרחי-לוי
נציגת ציבור (עובדים) גב' ניצה פרידמן
נציג ציבור (מעסיקים) מר אפרים שלייפר

אפרים שטיינמץ

התובע

-

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד אירנה פישר

הנתבע

1

פסק דין

2

3 1. לפנינו עתירת התובע, הזכאי לגמלת אזרח ותיק מהנתבע מאז נובמבר 2017, לקביעה הצהרתית
4 לפיה, כאשר יממש את האופציות שקיבל ממעסיקו בעבר - אינטל - בתקופת עבודתו אצלה, על
5 הנתבע יהיה לפטור אותו מחובת תשלום דמי ביטוח.

6

7 2. הנתבע למתנגד לבקשה והודיע כי בכוונתו לייחס כל הכנסה של התובע ממימוש האופציות -
8 לחודש העבודה האחרון של התובע באפריל 2014 ולחייבו בדמי ביטוח בהתאם.

9

העובדות שלהלן אינן שנויות במחלוקת

10

11 3. התובע עבד בחברת אינטל עד ליום 30/4/2014. החל מיום 1/11/2017 התובע מקבל קצבת אזרח
12 ותיק מהנתבע.

13

14 4. ביום 31/10/2017 פנה התובע לנתבע במכתב, במסגרתו ביקש שדמי הביטוח הלאומי בגין מימוש
15 האופציות בהן הוא מחזיק יחושבו לפי השיעורים של מי שהגיע לגיל פרישה (67) ומקבל קצבת
16 אזרח ותיק.

17

18 5. הנתבע דחה את בקשת התובע במכתבו מיום 16/11/17, כך נאמר בו:

19

1. "הרינו לאשר קבלת מכתבך באמצעות פקס מיום 31/10/17.

20

2. במכתבך התייחסת להכנסה הצפויה לך במהלך השנה הנוכחית, ממקור עבודה

21

בגין מימוש אופציות/מניות בגין עבודתך בחברת אינטל.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

3. לפי הצהרתך, סיימת עבודתך ביום 30/4/2014. מכאן, שההכנסה בגין מימוש אופציות/מניות תתקבל לאחר סיום יחסי עובד מעסיק בין החברה לביןך.

4. הרינו להשיבך, כי המוסד לביטוח לאומי רואה בהכנסה זו הכנסת עבודה בעד התקופה שבה התקיימו יחסי עובד ומעביד בין החברה לביןך.

5. אנו רואים בחלקה הפירותי של הכנסה זו, כהכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה ועל כן ההכנסה חייבת בתשלום דמי ביטוח.

6. את החלק הפירותי של ההכנסה ממימוש אופציות, לא ניתן לייחס, אלא לחודש האחרון שקדם למועד סיום יחסי עובד ומעביד, מועד בו טרם הגעת לגיל פרישה וזכאות לגמלת "אזרח ותיק".

7. כיוון שכך, אין באפשרותנו להיעתר לבקשתך לחייב את החלק הפירותי של מימוש האופציות בשיעורים של עובד שכיר שהגיע לגיל פרישה ומקבל קצבת "אזרחי ותיק".

8. אין חולק על כך, שבמועד הנוכחי אין אתה נחשב יותר עובד החברה ועל כן לא חלות הוראות ס' 342(ג)(2) לחוק הביטוח הלאומי, החל על הכנסתו של "עובד" ולפיהן ניתן לחייב את ההכנסה בדמי ביטוח בשיעורים שונים, כפי שביקשת.

9. אנו רואים בהכנסה ממימוש אופציות (החלק הפירותי) "תשלום נוסף" ועל כן חלה תקנה 5 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור תשלום דמי ביטוח), התשנ"ה – 1995. קרי, אין לפרוס את התשלום בהתאם לתקנות אלה."

6. על פי הבהרת הנתבע מיום 9.1.19 אם תתקבל בקשת התובע משמעה פטור מלא מתשלום בגין מימוש האופציות. מאידך קבלת עמדת הנתבע משמעה חיוב התובע בדמי ביטוח בשיעור 12% (בנוסף על חיוב המעסיק).

7. הצדדים ביקשו לסכם טענותיהם בכתב במחלוקת המשפטית. לאחר קבלת סיכומיהם ניתן בזאת פסק הדין.

טענות התובע בתמצית

8. לטענת התובע אין בחוק הביטוח הלאומי בסיס המתיר לנתבע חיוב התובע בדמי ביטוח מהכנסה שלא על בסיס מזומן ולכן יש להתייחס להכנסה של החלק הפירותי כפי שנעשה במקרים של תשלום הפרשי שכר שניתנו במועד מאוחר יותר. באופן דומה החיוב במס הכנסה לפי סעיף 102 לפקודה, נעשה גם הוא על בסיס מזומן ואינו מיוחס אחורה. אין סיבה להבחנה בין החיוב במס הכנסה לבין החיוב בדמי ביטוח לאומי.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

משאין מחלוקת כי מדובר במניות שניתנו בעקבות עזיבתו ולאחר סיום עבודתו, ולפי תכנית מיוחדת של אינטל שנקראת rule 60 ומיועדת למי שסיים את עבודתו לאחר תקופת עבודה ממושכת והן במהותן כמו תקבולים אחרים שמשולמים לעובד עקב ניתוק יחסי עובד-מעביד, שהנתבע פוטר מדמי ביטוח, כגון: פיצויי פרישה, מענק הסתגלות, פדיון חופשה, פיצוי בעד ימי מחלה שלא נוצלו וכו'. תשלומים אלה אינם מהווים "הכנסת עבודה", כהגדרת מונח זה בפקודת מס הכנסה.

כן טען התובע כי הכנסה ממניות שנפדות שנים לאחר סיום ההעסקה, ולא במהלך ההעסקה, היא רווח הון ולא רווח מיגיעה אישית, ולכן היא איננה חייבת בדמי ביטוח.

טענות הנתבע בתמצית

9. לטענת הנתבע החלק הפירוטי של הכנסת התובע ממימוש האופציות, הוא הכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה ועל כן חייב בתשלום דמי ביטוח. משכך לא ניתן ליחסו אלא לחודש האחרון שקדם למועד סיום יחסי עובד-מעביד בשנת 2014, במועד זה טרם הגיע התובע לגיל הפרישה.

הכנסה ממימוש האופציות לא נכללת ברשימה ההכנסות הפטורות ממס לפי סעיף 350 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה – 1995 (להלן: "החוק").

על פי הוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, חלק משווי ההטבה, קרי הרווח ממימוש האופציות, חייב במס כהכנסת עבודה לפי סעיפים 1(2) או 2(2) לפקודה (להלן: "המרכיב הפירוטי") והיתרה חייבת במס כרווח הון.

10. הנתבע הפנה להוראות חוזר ביטוח מספר 1437 מתאריך 5/4/2016 (להלן: החוזר):

13.2" אופציות

אם כתוצאה מהבירור (בהסתמך על אישור המעסיק או הנאמן שהמציא המבוטח), עולה כי מקור ההכנסה בשומה הוא מימוש אופציות בגין עבודתו של המבוטח בעבר כשכיר, יש לבצע הפעולות הבאות:

במסך 222, יש לבטל בשנה הרלוונטית את הכנסת ל"ע ממקור "הכ' מחו"ל שכיר" ולוודא שאף העיסוק שתלוי בהכנסה זו בוטל.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

במסך 224, את חלק ההכנסה הפירותי יש לשייך לחודש העבודה האחרון
אצל המעסיק הרלוונטי. יש להזרימו למערכת כתשלום נוסף (הקשת F5
על שדה "תשלום נוסף", הקשת F 1 ובחירה במימוש אופציות). פעולה זו
תגרום לפריסת הסכום בהתאם לתקנת הפריסה.

במסך 224, את חלק ההכנסה ההוני יש להזרים לאותה שנה כהכנסה
הונית ממקור מימוש אופציות.

בדיקת השפעה על גמלאות: פקיד הביטוח והגביה יבדוק אם שולמו
בתקופת הפריסה גמלאות מחליפות שכר למבוטח. אם כן, יעביר את המידע
לפקיד גמלאות לצורך עדכון ו/או חישוב מחדש של הגמלה וזאת באמצעות
מזכר פנימי (בעתיד העדכון יתבצע באופן ממוכן)."

11. אין חולק כי הנתבע יישם בעניינו של התובע את הוראות החוזר המפורט לעיל. בתקופת עבודתו
באינטל בשנת 2014 טרם הגיע התובע לגיל פרישה ולכן ייחוס הכנסה לחודש עבודתו האחרון
כאמור בחוזה – גורר חיוב בדמי ביטוח.

12. עסקינן בחוזר שיצא בשנת בתקופת הערעור על פסק הדין שעניין שרון טופו (ב"ל 4961/02 לא
פורסם). במסגרת הערעור שהגיש הנתבע הגיעו הצדדים להסכמות בהתאם לחוזר, ולאורם בוטל
פסק דינו של בית הדין האזורי אשר קיבל את עמדת הנתבע כי אופציות לא סחירות למניות
סחירות מהוות הכנסת עבודה אצל התובעות במועד בו הבשילו האופציות. (עב"ל 574/07, טופו
וזלצמן נ' המוסד לביטוח לאומי) (לא פורסם). חוזר הנתבע עניינו הנחיות לפקיד הנתבע כיצד
ליישם את הוראות הדין החל, ואין מדובר בעניין הכרוך בהפעלת שיקול דעת שלעצמו נתון
לביקורת שיפוטית.

נפנה אם כן לבחינת טענות התובע כי יישום החוק בעניינו מחייב פטור מתשלום דמי ביטוח בגין
הכנסתו ממנו מימוש אופציות ובהיותו אזרח ותיק.

תשתית נורמטיבית

13. חיוב בדמי ביטוח נעשה בהתאם להוראות חוק הביטוח הלאומי. סעיף 344 לחוק הביטוח הלאומי
מפרט את דרך חישוב הכנסתו החודשית של עובד, כדלקמן:

"(א) יראו כהכנסתו החודשית של עובד את הכנסתו בעד החודש שקדם ל-1 בחודש
שבו חל מועד התשלום, מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודת מס
הכנסה."

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

לפי סעיף 345א לחוק הביטוח הלאומי

”(א) בסעיף זה –

”הכנסה” – הכנסה, שלפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה רואים אותה כהכנסה

לפי פסקאות (1) או (2) בסעיף 2 לפקודה האמורה ;

”חייב בתשלום בעד עצמו” – מי שחייב בתשלומי דמי ביטוח לפי הוראות סעיף

342(א) ;

”מועד חיוב” – המועד שנקבע לחיוב במס לפי הוראות סעיף 102 לפקודת מס

הכנסה.

(ב) הכנסה של עובד או של חייב בתשלום בעד עצמו, יראו אותה כהכנסתו של העובד

או כהכנסתו של החייב בתשלום בעד עצמו, לפי הענין, במועד החיוב במס

שנקבע לפי הוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, ולענין הוראות סעיף 342(א)

יהיה מעבידו של העובד מי שהיה מעבידו בעת ההקצאה כמשמעותה בסעיף

102 לפקודת מס הכנסה.

(ג) לענין הוראות סעיף 344(א), הכנסה שלפי הוראות סעיף קטן (ב) יש לראותה

כהכנסתו של העובד, תיווסף להכנסתו החודשית, ולענין זה יחולו ההוראות

שנקבעו לפי סעיפים 352 ו-353.

(ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע תנאים, מועדים, כללים והוראות לענין

תשלום דמי ביטוח לפי סעיף זה.”

סעיף 350 לחוק הביטוח הלאומי מפרט מהן הכנסות פטורות מדמי ביטוח. הכנסה ממימוש

אופציות אינה מפורטת בסעיף זה.

14. לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], חלק מהכנסה מהמניות ממוסה כרווח הון וחלק

כהכנסה פירותית מעבודה :

”(ג) (1) הכנסתו של עובד מהקצאת מניות שאינה הקצאה באמצעות נאמן, תחויב

במס במועד ההקצאה, כהכנסה לפי הוראות סעיף 2 (1) או (2) לפי העניין,

ובמועד המימוש – כהכנסה כאמור בחלקה או חלקה 3 לפי הענין.

(2) על אף האמור בפסקה (1), הכנסתו של עובד מהקצאה של זכות שאינה

רשומה למסחר בבורסה לרכישת מניה שלא באמצעות נאמן, לא תחויב

במס במועד ההקצאה, ובמועד המימוש תחויב במס כהכנסה לפי סעיף 2(1)

או (2), לפי העניין.

...

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

(ה) הוראות סעיף 3(ט) לא יחולו על הקצאת מניות לעובדים בחברה מעבידה לרבות על התחייבות להקצאה כאמור;...”

סעיף 2 לפקודה מונה את מקורות ההכנסה השונים המקימים חבות במס, ובכללם הכנסה מעבודה, שסעיף 2(2) מתייחס אליה. וכך קובע סעיף 2(2)א:

2. עבודה

(א) השתכרות או ריווח מעבודה; כל טובת הנאה או קצובה שניתנו לעובד ממעבידו; תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו, לרבות תשלומים בשל החזקת רכב או טלפון, נסיעות לחוץ לארץ או רכישת ספרות מקצועית או ביגוד, אך למעט תשלומים כאמורים המותרים לעובד כהוצאה; שווי של שימוש ברכב או ברדיו טלפון נייד, שהועמד לרשותו של העובד; והכל – בין שניתנו בכסף ובין בשווה כסף, בין שניתנו לעובד במישרין או בעקיפין או שניתנו לאחר לטובתו;”.

סעיף 3(ט)(1) לפקודה עניינו בכללים מיוחדים לגבי הטבות מסוימות, שמקורן ביחסים בין עובד למעביד, נותן ומקבל שירות ובעל שליטה וחברה אשר בשליטתו:

3.3(ט)(1) מימש אדם זכות שקיבל בעבר לרכישת נכס או שירות, ובעת המימוש היה הפרש בין המחיר המשתלם כרגיל בעד אותו נכס או שירות לבין המחיר ששילם אותו אדם, או קיבל אדם הלוואה, בין שניתנה לו במישרין או בעקיפין או לאחר לטובתו, וההלוואה היא ללא ריבית או בריבית נמוכה משיעור שקבע לענין זה שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת בין דרך כלל ובין לסוגי הלוואות או להלוואות למטרות שונות, יראו את ההפרש –

(א) בזכות או בהלוואה שניתנו בקשר ליחסי עובד ומעביד - כהכנסת עבודה;

(ב) בזכות או בהלוואה שקיבל אדם ממי שהוא מספק לו שירותים - כהכנסה לפי סעיף 2(1) זולת אם הוכיח שניתנו ללא קשר עם השירותים שסיפק;

(ג) בזכות או בהלוואה שפסקאות משנה (א) או (ב) אינן חלות עליה שקיבל בעל שליטה, או קרובו, מחברה שבשליטתו - כהכנסה לפי סעיף 2(4);”

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

15. הלכה פסוקה היא כי הכנסה מעבודה החייבת במס נוסחה באופן רחב, כך שתכלול, בין היתר, טובות הנאה הניתנות לעובד ממעבידו בכסף או בשווה כסף, ובכללן אופציות. ניסוח רחב זה נועד למנוע שחיקה של בסיס המס בדרך של הענקת הטבות בעין לעובד כתחליף למזומנים (נראו לעניין זה את פסק הדין בע"א 7039/99 פקיד שומה כפר סבא נ' דר, פ"ד נח(4) 913 (2004) (להלן הלכת דר)).

בית המשפט בעניין דר קובע כלהלן -

8 **"...משנקבע שווי השוק של האופציה במועד ההקצאה, ניתן לחייב במס, כהכנסת**
9 **עבודה, את ההפרש בין שווי זה לבין המחיר שנדרש העובד לשלם, אם בכלל, בעבור**
10 **האופציה, בהתאם לשיטת הדיווח על בסיס מזומנים (ראו אלקינס, מיסוי עובדים**
11 **[25], בעמ' א-69).**

12 **במובן זה יש צדק בטענה שלפיה עובד המקבל את האופציות לידי ובוחר שלא לממש**
13 **את טובת ההנאה שקיבל באופן מיידי, כמוהו ככל משקיע אחר אשר העדיף להסתכן**
14 **ולהחזיק בניירות הערך שברשותו לאורך זמן מתוך ציפייה לתשואה גבוהה יותר**
15 **בעתיד. אכן, מבחינה כלכלית מסית אין הבדל בין עובד זה לבין עובד אחר אשר קיבל**
16 **את שכרו בכסף מזומן והחליט לרכוש בו אופציות של החברה שהוא עובד בה, ועמד**
17 **על כך ד"ר מרגליות במאמרו הנ"ל, בצינו:**

18 **"אם העובד יכול לממש את 'שווה הכסף' והוא בוחר שלא לעשות כן, הרי שהוא**
19 **דומה, מהותית, למי שמכר את הנכס ורכש אותו מיד לאחר מכן כהשקעה. עם**
20 **תשלום המס על שכר העבודה, עובר העובד למעמד של משקיע, היינו, בעלים**
21 **של נכס הון – מסוג אופציה" (מרגליות, מיסוי אופציות [26], בעמ' א-44).**

22 **כך סבור גם ד"ר אלקינס במאמרו הנ"ל שבו הוא מציין:**

23 **"...יטען הטוען, כי בפועל הנישום לא הרוויח מאומה מכל הפרשה, מכיוון**
24 **שתוקפם של כתבי האופציה שקיבל פקע מבלי שניצל אותם. מדוע אם כן לחייבו**
25 **במס?**

26 **תשובתי לכך היא, שהנישום, על ידי המשך החזקת כתבי האופציה, השקיע**
27 **למעשה את הכנסתו בבורסה והפסיד את כספו עקב קריסת שוק ההון. דינו אמור**
28 **להיות זהה לדינו של כל משקיע אחר אשר השקיע בבורסה חלק ממשכורתו,**
29 **והפסיד את השקעתו" (אלקינס, מיסוי עובדים [25], בעמ' א-74).**

16. אף פרשנותו של המלומד יוסף גרוס נצמדת ללשון החוק ולפיה הכנסתו של עובד תחויב במועד המימוש כהכנסת עבודה:

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

1 "הכנסתו של עובד מהקצאת אופציות שאינן רשומות למסחר, שלא באמצעות נאמן, לא
2 תחויב במס במועד ההקצאה כאמור לעיל אלא רק במועד המימוש כהכנסה פירותית לפי
3 סעיף 2(1) או 2(2) לפקודה, ולחברה לא תותר בניכוי הוצאת שכרו של העובד בגובה
4 ההכנסה הפירותית כאמור לעיל (וזאת בשונה מהצעת החוק).

5 בתנאי תכנית ההקצאה במקרה שכזה, ייקבע כי אם יחדל עובד לעבוד אצל המעביד, יעמיד
6 העובד לטובת המעביד בטוחה או ערבות לתשלום המס במועד המימוש. המחוקק לא
7 הבהיר איזה סוג של בטוחה או ערבות נדרש העובד להעמיד."

8
9 17. גם לפי מאמרו של עו"ד מאורי עמפלי כפי שצוטט בפסק דיונו של בית המשפט המחוזי בעניין
10 הנרי שטרקמן נ' מס הכנסה (ע"מ 30776-06-12), "מיסוי אופציות בשיעור מס שולי – פסיקה
11 חדשה, החלטת מיסוי ותהיות", (רשומון מס 39, מיום 4.2.13) מועד אירוע המס נדחה למועד
12 מימוש האופציה למניה וכי ההכנסה תמוסה כהכנסת עבודה:

13 "בהקצאת מניות/אופציות לעובד בחברה פרטית, נדחה מועד אירוע המס למועד
14 מימוש האופציה למניה. ההכנסה ממימוש האופציות תסווג ותמוסה ככלל כהכנסת
15 עבודה".

16
17 אין מדובר בתשלום לעובד כתוצאה מסיום יחסי עבודה בדומה לפיצויי פיטורים, כי אם להכנסה
18 מעבודה שניתנה לתובע בדרך של אופציות. טובת הנאה שוות כסף שניתנה לו ממעסיקו במהלך
19 תקופת עבודתו, אשר דינה כדין הכנסת עבודה לכל דבר ועניין.

20
21 הטבה המגולמת בהענקת המניות היא חלק משכר העבודה והכללתה בגדר סעיף 2(2) לפקודה.
22 עם מכירת המניות על ידי התובע, יש לראות בהכנסה שתופק בגדר הכנסת עבודה, שכן כל טובת
23 הנאה המוענקת לעובד במסגרת יחסי עובד-מעביד, באה בגדר הכנסת עבודה, ובכלל זה ההטבה
24 המצויה בעצם הענקת המניות, מימושן ומכירתן, אשר הגיעו לו מכוח היותו עובד בחברה.

25
26 אכן, אירוע המס נדחה עד למועד שבו ימכרו המניות, אך אין בדחיית מס זו כדי לשנות את
27 העובדה לפיה המניות ניתנו על בסיס יחסי עובד-מעביד, ולכן מהווה ההכנסה מהן הכנסת עבודה
28 ביד העובד. משכך – מדובר בהכנסה חייבת בדמי ביטוח ואינה הכנסת אזרח ותיק מעבודה בה
29 עבד בתקופת היותו אזרח ותיק.

30
31 18. העולה מהמקובץ הוא כי הכנסת התובע ממימוש האופציות היא הכנסת עבודה – עבודתו
32 האחרונה של התובע באינטל היא זו שבמסגרתה קיבל את האופציות. התובע לא טען כי הוא
33 מועסק בתקופת היותו אזרחי ותיק, או אם עבד מאז הגיע לגיל פרישה. מכל מקום נוכח הנחיות

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 61021-11-17

סעיף 345א(ב) יחוס הכנסתו ממימוש האופציות, אשר כאמור הינה הכנסה מעבודה – לתקופת
עבודתו אצל מעסיקו שנתן את האופציות, ולא ניתן ליחסה לכל עבודה שביצע בתקופת היותו
אזרח ותיק.

19. נציין לצורך השלמת התמונה, וכעולה מחוזר הנתבע, צדו השני של המטבע היוצר חיוב בדמי
ביטוח בעניינו של התובע, הוא עובדת שיוך ההכנסה ממימוש האופציות לכלל ההכנסה מעבודה
המהווה בסיס השכר לצורך חישוב גמלאות מחליפות שכר הנוגעות לתקופה הרלוונטית. בהתאם
לכך מורה החוזר על תשלום הפרשי גמלה כאמור אם חודש החיוב הינו חלק מבסיס לתשלום
גמלה כלשהיא.

20. לאור כל האמור דין התביעה להידחות.

21. אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ד שבט תשע"ט (20 ינואר 2019), בהעדר הצדדים ויישלח בדואר.

נציג ציבור עובדים,
גב' ניצה פרידמן

יפית מזרחי-לוי, שופטת
אב"ד

נציג ציבור מעסיקים, מר
אפרים שליפר

